

Oprava hrnce

ZENOVÝ MISTR SEUNG SAHN

Na konci listopadového ústraní v Mezinárodním zenovém centru v New Yorku vyprávěl zenový mistr Seung Sahn následující příběh:

Na korejském venkově se dříve lidé scházeli na velkých trzích, které trvaly několik dní. Jednou šel jeden mladý muž prodat zeleninu a nakoupit rýži. Na trhu ho zaujal starý mnich, který stál bez hnutí na slunci, celých pět minut. Mnich měl na sobě zimní oblečení, staré a potřhané. Bylo léto a slunce pálilo, což Korejci vůbec nemají rádi, a ten starý mnich celých pět minut jen tak stál.

Mladík, jak ho tak pozoroval, pomyslel si: „Je snad ten starý mnich blázen? Copak nemá žádné vědomí, že pořád jen takhle stojí?“ A tak po chvíli, když mnich začal obcházet kolem, mladý muž k němu přistoupil a řekl: „Promiňte, rád bych věděl, proč pět minut nehybně stojíte na slunci.“

Stařec se na něj podíval a odpověděl: „Obědvají“. „Obědvají? Kdo obědvá?“

Starý mnich poodhrnul cíp svého oděvu. Na těle měl malé živočichy, parazity, něco jako vši. „Když se pohybují, nemohou jíst, a tak, zatímco obědvají, vždycky stojím bez hnutí.“

Mladík si pomyslel, že tenhle mnich musí mít úžasnou mysl, je-li tak laskavý k malým tvorečkům, a tak se zeptal, zda by jej nemohl přijmout za studenta.

Mnich mu pohlédl do tváře a řekl: „Nemohl.“

„Proč nemohl?“, zeptal se mladík.

„Proč se chceš stát mnichem?“

„Víte, rodinný život mě neláká. Chci nalézt správnou cestu. Když říkáte, že dáváte oběd těm malým živočichům, něco mi říká, že možná právě to je ta správná cesta. Líbíte se mi, a tak se chci stát vaším studentem.“

„Možná,“ řekl mnich. „Možná. Kde bydlíš?“

„Rodiče mi zemřeli, a tak žiju u bratra. Vlastní dům nemám. Vezměte mě s sebou.“

„Dobrá,“ odvětil mnich. „Tak pojď.“

Vydali se na dlouhou cestu, daleko do hor, až dorazili k malému slaměnému domku.

V Koreji se kuchyně obvykle nachází mimo obytný dům. V kuchyni bývá velký hrnec s podstavcem a pod ním ohniště. Hrnec je vyrobený z oceli a je velice těžký. Má dvě části: do jedné se dává voda, do druhé rýže. V tomto domě byly hrnec i stojan rozbité. Opravit takový hrnec znamená nalít na dno trochu vody a upevnit hrnec tak, aby se voda na dně ustálila přesně uprostřed.

Mnich řekl mladíkovi: „Musíš spravit tenhle hrnec a stojan. Když byl mladík hotov, obrátil se na mistra: „Mistře, už jsem ten hrnec opravil.“

Starý mnich se šel podívat a prohlásil: „Takhle ne! Znovu!“ A vodu z hrnce vylil.

Mladík si pomyslel: „Tenhle mistr má velmi bystré oči, a možná vidí nějakou chybu.“ A tak se pustil do práce znovu, a tentokrát velmi pečlivě kontroloval hladinu vody v hrnci. Jakmile byl hotov, řekl: „Mistře, už jsem to opravil pořádně.“

„Dobrá, podívám se.“ A tak šel mistr práci zkontrolovat, a opět řekl: „Takhle ne! Znovu!“ A vodu vylil.

Mladík byl velmi zmatený. „Kde dělám chybu? Nerozumím tomu. Možná to bude v něčem jiném. Možná ten stojan není v pořádku.“ A tak tentokrát navíc obhlédl, aby i vše kolem bylo čisté a upravené. Když skončil, řekl: „Mistře, už jsem ten hrnec opravil. Je to úžasné, prostě skvělé!“

„Tahle ne!“ řekl mistr, a vodu opět vylil.

Mladík to vůbec nechápal. „Ten hrnec je možná v pořádku, ale třeba je to tou kuchyní,“ pomyslel si. A tak příště opravil celou kuchyni. Strop, podlahu, všechno. Když skončil, volal na mistra: „Mistře, dal jsem do pořádku celou kuchyni!“

„No to je úžasné, podívám se,“ řekl mistr. Přistoupil k hrnci, „Takhle ne!“ a znovu jej převrhl.

To se opakovalo čtyřikrát, pětkrát, šestkrát, sedmkrát, osmkrát. Pokaždé si mladík pomyslel: „Co jen v tom může být tentokrát?“ A pokaždé mistr odpověděl: „Takhle ne!“ a vodu vylil. Teď už se mladý muž začíná zlobit. Nakonec, při devátém pokusu, si pomyslel: „Tak tenhle mistr se mi nelíbí. Teď už je to naposled!“ A tak jen postavil hrnec na podstavec a řekl: „Mistře, už je to hotovo.“

„Výborně, výborně!“ Zvolal mistr.

Tento mistr zkoušel mladíkovu mysl. Zen není na ničem závislý. Musíš být závislý sám na sobě, ať už je tvůj styl jakýkoli. Ale co je tvůj vlastní styl? Dokud se držíš svých názorů, svých podmínek, své situace, tvůj správný styl se nemůže objevit. A tak tento mistr zkoušel mladíkovu mysl. Předtím, pokaždé, když student opravil hrnec, příliš mnoho myšlení – „Teď to možná vyjde, teď to možná vyjde.“ Naposled – žádné myšlení.

Dále mistr zkoušel jeho vytrvalou mysl. „Ten mladík si mě oblíbil, ale nakolik chce porozumět svému pravému já?“ Obvykle lidé zkusí možná čtyřikrát, možná pětkrát, a pak řeknou: „Tebe nechci!“ A odejdou. Je potřeba pořád zkoušet, zkoušet, zkoušet, a pak jednou zenový mistr řekne: „No výborně!“

Zkoušet, zkoušet, zkoušet, jen tahle mysl je velmi důležitá. Zkoušet, zkoušet, zkoušet znamená vytrvat. A tak jen musíte jít přímo, zkoušet, zkoušet, zkoušet. Pak dosáhnete pravé cesty.

– Přeložila Lucie Hanigerová

Copyright © 2009 Kwan Um School of Zen